

ВАТРА

Ту мене мати породила, солодким молоком кормила, ту хочу жити умирати, де жили мій отець і мати

В зимовім № часопису

Панкнянські події

Велия народів Мистецка рука

Ялички прибрані юж в листопаді, святочни рекліями, бріхатий псевдо-Миколай приносит велики пакунки, заохочат вшитких: «купуй веце, веце!» А и люде повідають — «о, юж чути святочну атмосферу!» Атмосферу, настрої мусиме створити сами, втолди вшитко набере іншого значиня.

Різдвяни свята мають в собі магію. Заперам очі і вертам до часів мого дитинства, коли жили мої родиче и знали задбати и переказати вшитко того, што цінили найбарже. На Святий Вечер ми – дітвори – чекали зме нетерпиви. Чисти, викупани, святочні позберани (а били то роки 60 ХХ с.), виглядали зме першой звізди, жеби сісти до стола. Мама кінчили варити вечерю, а тато брали 2-3 скибки хліба, різали на менши кавальці, до кожного давали зубок честку и заносили коровам, жеби били здорови. Вертали з наручами сїна, входили до хижи и трикратно повідали: «Христос Раждається!» Мама одповідали: «Славите Його!» Сїно розстеляли під столом, який бив застелений білим обрусом. Тато світили свічку и зачинали молитву. Тато тіж зачинали співати тропар Різдва Христового: «Рождество Твоє, Христе Боже наш....» - и так зачинали зме вечерю. До стола засїдало нас раз більше, а часом менше. Страви доносили лем мама (жеби кури не пересталися нести). Наши мама тіж скоріше думали про свята. Як лем зачалася Пилипівка, одкладали на пец (не знам, чом якраз там) по 10, 20, 50 гроши колядникам. Втолди дуже колядників ходило. Тоти што колядували хоц як - діставали по 10 гроши, кус ліпше колядування вартало 20 гроши, а 50 гр. діставали наравду добри співаки. Того магічного вечера пахло в хижи честком, губами, капустом, горохом, борщом, вареном юхом з сушених яблук, грушок, сливок и яличком. Властиві смереком, привезеним з ліса. Яличка обвішена била ріжними ланцухами, легіцькими шкляними баньочками, оріхами, червеними яблочками и цукерками. А цукерків не вільно било їсти! Хоцки часом по тижньови вісіли лем сами паперики.

 ТЕКСТ АННА БУКОВСКА

Найцінішим подарунком, який зме дістали, била любов. Не лем наших родичів, при нас все били бабці, стрикове, стрини, тети, уйкове. Вчили бесіди, молитви, переказували традицію. Коли зме ся перевернули, они подавали руку и помагали ся двигнути.

Святочна магія

Повтерали слизи з очі, потішили. Стояли при нас, вчили, всперали. Коли тепер моя родина сідит за святочним столом, позерам на діти, внуки и виджу мою маму, тата, тету Єфрозку, Мельку, стрика Андрия. Часом то є тот сам рух голови, руки, тот оген в очах, усьміх, а може ся мі лем здає. Різдвяни свята то магія. Гнеска можу повісти, же наши родиче целюбрували вшитко того вечера. В кожному їх жесті, слові не било нич непотрібного. Приготовляли нас на прихід гостя з самого неба. Народини

Панкняньски колядники, Лося 2019

Той Дітини започаткували християнську еру. «І Слово стало тілом і оселилося між нами» - повідат євангелист Йоан (1,14). То велика таємниця християнської віри — Син Божий воплотився.

Будеме співати «Радіст з неба ся являє, а на землі мир» - того духа и той радости, чистого серця хоцу Вам жичити, жеби тот мир наповнив Ваши родини, Ваши серця!

3 КОЛЯДОЮ

Ясна зоря всьому світу звістила,
Що Пречиста Сина Бога родила.
У вертепі між бидляти на сіні
Ладить мати постіль-ложе Дитині,
Під головку стелить зілля пахуче,
Щоб не гризла так солома, колюче,
Бо у ньої для Дитинки малої
Ані шовку, ні пеленки м'якої.

Ой зачули се з надвору пташатка,
Як клопочесь бідна Мати Дитятка;
Полетіли гаєм, полем, лісами,
Позносили вони піря дзюбками,
По перцеві поскладали м'якому
І встелили теплим пухом солому.

Ясна зоря в Вифлеємі сіяє,
Діва Мати над Дитятком співає,
А пташата разом з нею до хору
Колядують Спасу світа знадвору.

Вершик, надрукований в „Читанці для четвертої класи вселюдної школи“, Львів 1926 р.
„(...) до вжитку в школах з руською мовою навчання на області Кураторії Львівського і Краківського шкільного округу“

Віншування

Віншую на щесця, на здоров'я,
Най ся вам годують, най ся вам дарят
Хлопці і дівчата.
Як юж велькы мате, дай вам, Боже, сваты.
Хлопцям молодиці юж в тоты м'ясниці,
Най буде весіля што друга неділя.
Як мате маленькы, бы были здравенькы,
До школы ходили, добрі ся вчили
Чытати, писати, числа рахувати.
Богацтва во дворі, хлібуса в коморі,
На баньці солонинкы,
Пінязів три скринькы.
Бы ся вам родило хлібусь і прядиво.
Бы ся вам быдлятка маленькы, телятка карали,
множили,
А коровы добрі доїли.
А решта: бы-сте в таком щастю
Старосты дожили,
Внуків колисали,
На наших весілях не спали, не сідили, але
танцювали.
Справедливо жили, о бідных не забыли.
Як приде потреба, бы-сте были в небі,
Там ся веселили, во вік віков жили,
Христос Рождається!

Записала др Вікторія Гойсак
від Любомири Фуртак з Лосі

Зміст:

❖ Обкладинка:

Панкнянські події: учасники культурної програми Панкнянського ярмарку 27 жовтня 2019 року «Свидники гелігонкаре» зо Словаків, о. парох Петро Качмар и голова гуртка ОЛ в Маластові Андрий Клімаш

Велия народів: учасниці 18-й Лігницької велиї народів 15 грудня 2019 року. Лемківський-український святковий стіл.

Мистецька рука: графіка виставки «Українські церкви на Лемківщині оком Олександра Хиліяка», експонуваної в Новиці, Криниць і Горлицях з ініціативи голови гуртка ОЛ в Новиці Михайла Марковича

❖ Фотографії:

Igor Magas, Богдан Бухта, Григорій Суханич, Вікторія Гойсак, Адам Вев'юрка, Наталія Гладик, Славомір Гойсак, Іван Чижмар, lemkounion.pl, wsemedia.ua, facebook.com, natemat.pl, viva.pl, wikipedia.pl, glogow.na-szemiasto.pl, zso4legnica.pl

- 2 СВАТОЧНА МАГІЯ - А. Буковска
- 3 З КОЛЯДОЮ. ВІНШУВАННЯ.
- 5 ДЕСЯТ - ЮВІЛЕЙ ЦЕНТРУ КУЛЬТУРИ - Н. Гладик
- 7 НЕ БУДМЕ БАЙДУЖИ НА КСЕНОФОБІЮ - А. Вев'юрка
- 8 „ПРОСТІР СЛОВА” - Г. Троханівський
- 9 ЗЕЛЕНА ГОРА ВІДДАЛА ШАНУ Я. ДУДРІ - В. Шляхтич
- 11 МОЯ ЛЕМКІВСКА ЗЬВІЗДА - А. Барнат
- 12 СЪВЯТО ТРЬОХ ПОКОЛІНЬ. ДОСТОЙНЕ СЪВЯТО ШКОЛИ
- 14 А ШТО ЧУТИ НА АНТОНИЧІВЦІ - Н. Гладик
- 16 ГЕЙ, ЗАБАВА АЖ ДО РАНЯ - А. Вев'юрка
- 17 ПІД ПОКРОВОМ ПРЕПОДОБНОЇ ПАРАСКЕВІ - В. Гойсак
- 18 В ПОРОГАХ НАШОГО ЛІЦЕЮ - А. Вев'юрка
- 19 16 ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ - В. Шляхтич
- 20 „ЛЕМКОВИНА” ЗІ СТОБНА - о.др. А. Трохановський
- 21 ПРО БУДОВУ КАПЛИЧКИ - Д. і Й. Ковтко
- 22 ДЕ Є ВУЛИЦЯ КОЦИЛОВСКОГО? - А. Вев'юрка
- 23 ВЕРТАЙМЕ ДО ДАВНИХ ІМЕН - А. Вев'юрка
- 24 ІНФО ЗА ЛЕМ-ЧАСОМ - М. Гойсак
- 27 „ЧИ ТО Є РУСИНСКА, ЧИ ТО Є УКРАЇНСКА, ЧИ ТО Є ЛЕМКІВСКА - ТО НАША. НАША СЪПІВАНКА!” - Г. Суханич

Пані Ольго – велики Вам гратуляції!

Хоц кус спізнени тоти гратуляції, бо пару юж тижні минуло, як Пані Ольга Токарчук дістала Нобелівску нагороду, але хцеме ціж по лемківски скласти Вам гратуляції. Достерігаме Вашу геніяльну творчіст і Вашу відкритіст на другу людину – без огляду на тото, ким она є. Барз нам ціж мило, што достерігате нас лемків, як і вшитких українців в Польщи. В своїх спогадах повертате до часів дитячих, коли то жилі сте разом з родичами в Сулехові, в гнеснім любуским воєвудзтві, де сте ся народилі. То там перший раз стрінули сте ся з лемками. Ваши мама, як знаме, били вчительком польской мови і літератури, а тато бібліокатерьом, вчили фольклору і провадили театр та ансамбль. Як самі повідате, до гнеска достерігате як влада і не лем трактувала на Зеленогірщині наших люди. В Ваших очах то не била лем примусова асиміляція, але свідомо польонізація. За тоти правдиві думки гнеска зме Вам вдячні. Знаме, што сте атакувани за Ваши родинні зв'язки з Україном і болит нас тото.

Пагі Ольго, дозвольте нам на конец жичити Вам многих і благих літ. А як Бог даст, то може засьпіваме торжественно «Многоліття» при запаленим огни «Ватри» в Ждини. (ав)

Ольга Токарчук -
лауреатка Нобелівской премії за 2018 рік в ділянці літератури

*Головна управа ОЛ та редакція кварталника «Ватра»
щиро вітают з 80-літнім ювілеєм*

пана

Олександра Венгриновича

*члена Президії і відповідального секретаря СФУЛО,
голову Всеукраїнського товариства «Лемківщина»,
голову Тернопільської обласної організації «Лемківщина».*

*Жичиме Вам, пане Олександре, дуже здравля,
щастя та сил на дальши роки життя і праці
для добра нашої рідной Лемківщини,
яка хоцки вкрадена Вам в 1946 році в Криниці,
все є жива в Вашім серци.*

Хай Господь Бог дарує Вам много і благі літа!

Олександр Венгринович -
криничанин, громадський діяч лемків України, нар. 23.11.1939 р.

ДЕСЯТ - Ювілей Центру культури ім. Б.І. Антонича в Горлицях

Де глядати початку? Чи ядром бив юж сам факт, же Антонич вродився недалеко од Горлиц в селі Новиця? А потім писав в єднім з вірши:

«...Співають теслі, бубни б'ють.
Розкрию таємницю:
червоне сонце продають
на ярмарку в Горлицях».
20 січня 1935

Чи може задум, який роками мали члени Головної управи Об'єднання лемків, жеби створити культурне «гніздо»? Власні ту, на Лемковині, де буде нам можна сходитися од часу до часу при різних нагодах, при нашій культурі. Чи може факт довгих старань проваджених през Об'єднання лемків о зворот нашій громаді давной руской бурси в Горлицях? В кінці горлицьке повітове староство оддало ей за символічні гроши інчим лемківським організаціям. Стоваришиня лемків било барз противне жеби зме разом діяли в тім єдним вспільним осередку. Так чи інакше думам, же є ту пару факторів, што зійшлися до купи. Хоцкі гварит ся, же в житю не найдеш припадків...

Думка

Ідейом Центру культури ім. Б.І. Антонича било створіння універсального, культурного і культурнотворчого простору, якій буде служити нашим людям як місце і до плеканя традиції-спадщини наших предків, і розвитку сучасних культурних напрямів. Центр дає тіж підтримку молодим, креативним людям, яки діют на ниві літератури, музики чи штуки. Мало хто тото знає, але праві през 3 роки в «Антку» мали місце проби лемківського ансамблю «Дулярови Братя» (Dollars Brothers). В задумі било ищи тото, жеби Центр провадив бібліотечну діяльність.

Початок

Брак порозуміння медже організаціями відносно будинку руской бурси довів до того, же Міністерство внутрішніх справ і адміністрації признало Об'єднанню лемків пінязі, би купити окремиий будинок. 9 квітня 2009 р. купили зме хижу в Горлицях при пляцу Двориско 5. Дост прудко, бо 6 червня того ж самого року мало місце урочисте отворіння Центру культури ім. Б.І. Антонича, як то ся юж тепер прийняло

гварити «Антоничівки». Потім били наступни стрічи. 11 грудня 2009 р. спітканя посвячене Антоничови, де нашими гістьми били проф. Василь Назарук з Варшавського університету і проф. Володимир Мокрий з Ягеллонського університету. В тім самім місяці (29 грудня) в Антоничівці гостив Амбасадор України в Польщі - пан Олександр Моцик.

Дале - од початку 2010 р. аж до осени в Центрі проваджений бив другий етап інвестиції – адаптація мешкальної хижи для потреб культурної діяльності. В місци, де колиси бив гараж, тепер найдете зал з постійном експозиціом присвяченом патронови домівки, а на партері виремонтувано великий зал, де тепер проводжени сут стрічи, концерти, часови виставки чи варштати для діти

і дорослих. Вимінено вікна на партері, з кухні зробилося порядне бюро, загаздувано під, а на першім плянті в єдній з кімнат зрихтувано поміщення під бібліотеку. Свій вигляд змінила тіж загорідка з прекрасном панорамом на місто і наши рідни Гори. До кінця рока по адаптації мали місце ищи дві стрічи. Треба било тіж зачати глядати пінязи на проваджиня регулярной діяльності Центру.

Антоничівка програмово

Од 2011 р. аж до тепер в Антоничівці проходить річний і шторічний програм під заголовком «Спітканя з Лемківщином» - то згадани вище різного рода стрічи. Серед них сут постійни

точки програму як: колядування, варшати традиційної лемківської кривульки, святакування дня народження Антонича, презентування щорічної виставки «Лемківського Єрусалиму». А з традиційними лемківськими вечірками, які започаткував «Лемківський перстеник» своєю реконструкцією стародавніх вечірок в Центрі в 2011 р., тепер іздиме що рока до иншого села, жеби реконструювати давни звичаї і спонукувати люди до культурної активності. За тоти десят років календар культурних подій бив і фурт є барз густий. Од початку діяльності аж до 1 грудня 2019 р. зреалізували зме аж 117 ріжного рода подій, крім того 7 подій в різних селах і 2 варшати науки лемківського танця полученого з товаришкими танцями, а проведені на площі Ринок в Горлицях.

В Центрі знаходиться Бібліотека ім. Василя, Теофіля і Олександра Куриллів, котра рахує собі мало не 3 тисячі книжок, получена разом з архівом Об'єднання лемків і книжками видаванима през нашу організацію. Вартат згадати великий поступ в бібліотечній діяльності. На протязі 2013 і 2014 р. ОЛ взяло участ в програмі «Бібліотека місцьом спіткань багатьох культур» - бив то проєкт реалізуваний в партнерстві з міском бібліотеком в Горлицях. В рамках того же програму каталог книжок з нашої бібліотеки зостав дописаний до професіонального, оцифрованого каталогу міської бібліотеки, доступного до Perezераня і позичаня на території цілої Польщи. Люде зголашають своє запотрібуваня на книжки през нашого партнера, а ми з нашими книжковими засобами можеме трафити до широкого кругу читачів.

Люде

Центр культури ім. Б.І. Антонича в Горлицях творят люде. Тоти што приходять, берут участ в стрічах, та тіж тоти што діляться з вами своїми знаннями, вчат, вказують, сьпівають для вас і з вами. То тіж працівники програму «Консерватор», який в роках 2013-2018 бив ведений през малопольський воєводський уряд праці. Протягом того часу працювало в нас 9 осіб, а треба повісти, же в працю вклали ціле своє серце. Внесли дуже сьвіжих думок в мериторичну діяльність, візуальну ідентифікацію Центру чи справи чисто технічні. Нашими працівниками били: Марта Корбич, Бартломей Келтика, Яцек Лех, Катажина Рувінська, Йолянта Вів'яс, Піотр Кляйн, Піотр Халупка, Марія Птак і Кароліна Родак.

Постійно співпрацюєме з инчими інституціями, які діють на території міста Горлиці. То згадана міська публічна бібліотека ім. С. Габрієла і горлицький центр культури, де зме партнером в реалізації престижного фестивалю ім. З. Гаупта.

Дост регулярно можете спіткати в нас Ольгу Соляр, Богдана Гука, Анну Чухту, Анну Добровольську – шитки охочо діляться своїми знаннями, чи з Мірком Богоньом, який што рока колядує з нами і все допоможе з музичними проєктами.

В рамках проведених подій могли сте послухати, пізнати такі визначні персони як: Євген Місіло, Богдан Гальчак, Григорій Купріянович, кс. Міхал Яноха, кс. Казімеж Сова, Якуб Жульчик, Станіслав Лубеньські, Анджей Стасюк, Моніка Шнайдерман, Андрій Любка, Зємовіт Щерек, Адам Поморські, а останньо вірши Антонича читав актор Роберт Венцкевіч.

В рамках «Лемківського Єрусалиму» в нашім Центрі вказували зме оригінальні праці: Епіфанія Дровняка-«Никифора», Едварда Двурніка, Леона Тарасевіча, Юрія Новосільського, Гжегожа Штвєртні, Ярослава Модзєлевського, Роберта Кусьміровського, Анджея Беднарчика чи братів Альгірдаса і Ремігіюса Ґатавецькасів.

Ваша превелика енергія, поміч, добре слово чи сугестії роками творили наш Центр Антонича. **Дякую Вам за тих 10 років, протягом яких мала-м приймніст стрічатися з Вами!**

Керівник
Центру культури ім. Б.І. Антонича в Горлицях

То Центр для молодих, 2015

Не будме байдужи на ксенофобію

як в Інтернеті атакують Вікторію Габор

Смотрячи на наши лемківски села до вигнання, видиме, же там жили в векшости лемки. Але не лем, бо ціж било кус поляків, жидів, циганів, чи денеде німців. Вшитки жили разом, в векшости в згоді, хоц як то по сусідски - сут різни історії і випадки. Але можна сьміло повісти, што то бив сьвіт згоди, толерантності і пошани. І ту можеме підкреслити, што в векшости завдяки лемкам - бо нас било найвеце по тих же селах, а інши нації то билі меншини. То допіро по вигнаню ми сталіся меншином в селах на західніх землях. Годен повісти, што наши села, з тим богатством культур і толерантністю, билі протопластом гнесьной Європейской Унії. Треба нам о тім знати і пам'ятати.

Не можеме ціж биті байдужи колі в Польщі і не лем сут атаки на представників інших народів, в тим етнічних меншин. А таки атаки на жаль сут і то переважні в інтернеті, де люде наївно думают, што сут анонімови. Таки атаки в остатнім місяці листопаді впали на 12 літню Вікторію Габор. Тото дівча виграло для Польщі 24 листопада 2019 р. конкурс «Євровізія Юніор». Народилася в Німеччині, потім мешкала з родичами в Англії, а гнеска жиє в Польщі, в Кракові. Родиче Вікторії сут музикантами та малі коліси традиційний циганський ансамбль. Любов до циганської музики виникат з їх циганських корені. І для того гнеска Вікторія є атакувана в Інтернеті словами «швабска циганка». А до того тоти ганебни

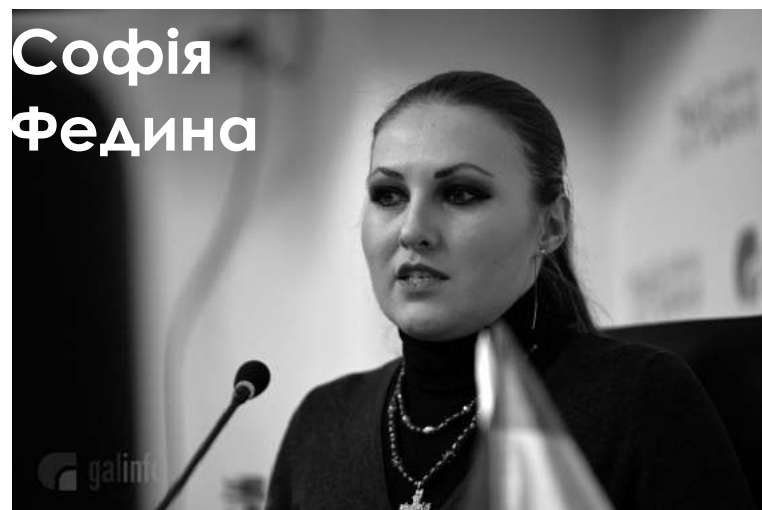
вписи сут під гратуляціями президента Анджея Дуди чи прем'єра Матеуша Моравецького за виграний конкурс. Не заперайме очі на таку національну ворожнечу. Не іде лем о того, што то є атак на циганів, так близьких нашій лемківській традиції. Тоти інтернетови пашквілі атакують представника меншини, а до того іщи молоду дівчину. Для того просиме, не будме байдужи і не забивайме, што ми ціж є меншином в Польщі і треба нам триматися разом, з взаємном пошаном і згодом, як давно в наших рідних Горах, так і тепер, де би зме не билі во сьвіті.

----- ● -----

Софія Федина в останніх парламентских виборах в Україні стала народним депутатом IX скликання від партії «Європейська Солідарність» Петра Порошенка. Пані Софія то колишній голова Сьвітової федерації українських лемківських об'єднань. Але тіж є відомом українськом співаком і телеведучом, політиком, громадским діячем, кандидатом політичних наук, доцентом кафедри міжнародних зв'язків і дипломатичной служби Львівського університету. Од березня 2014 року працює як волонтерка АТО/ООС. У 2017 році стала лавреатом Премії Кабінету Міністрів України «за особливі досягнення молоді у розбудові України».

Пані Софіє!

Дозвольте від імені ОЛ та редакції «Ватри» скласти на Ваши руки вітання та жичити Вам витривалости у праці для добра лемків в Україні і цілого нашого народу. Особливо в так тяжкім часі, коли ворог зі сходу напав на рідний край. Хай Господь Вам благословит та на все вперат!

«ПРОСТІР СЛОВА»

Авторски і тематичні стрічі. Лемківська ватра в Ждини 22.07.2019

«Бескидски і сьвітови хроніки» — авторська стріча з Анджеєм Стасюком,

ведучий: Зємовіт Щєрек

Фрагменти бесіди опрацював Григорій Троханівський

Зємовіт Щєрек (Ziemowit Szczerek): Сердечні вітаме на стрічі з Анджеєм Стасюком. Я думам, же не треба його представляти. Та, може повім: письменник, фельєтоніст і пасерб той землі, бо не син, хочки пришиваний, усиновлений і.т.д. Я хотів би-м на самим початку ся зьвідати: сідиш гев юж тридцять років, гев глибоко єс закорінений, і навіт гнески, коли зме їхали [на ватряне поле], кілька годин тому, ми по дорозі взяли українців, яки прийшли посмотрити на залишки сіл, з яких походять їхні предки. І Анджей їм шитко пояснив, не так, як ся презентує і пояснює річи знани і нудни. Лем так правдиво, так просто. І не мучит тя тото? Засіджия в тим шитким?

в Волівце і видів, як тото шитко виглядат, і бив єс захоплений тим, же наприклад, мобільний телефон не імає зв'язку.

З.Щ.: Так, але тото шитко має свій специфічний вимір. Коли входить, наприклад, в теми пов'язані з етнічною приналежністю, ми шитки зачинаме об'єднуватися в тоти етнічні групи, чи даяки групи «прави» або «ліви». Зачинає робити страшенно душно, тісно і мучачо. Не маш такого вражия?

А.С.: Мої сусіди сут лемками лем в другим розумінні, для мене то передо шитким люди, з якими я живу в єднім просторі. І мам надію, же тото життя є дост гармонійне і доброзич-

ливе, юж од довгих років. І знаш што, думки о тім, же они сут етнічно ріжни, як би тото не звучало гупо, приходять до человека лем пізніше. На штодень просто того не є. Коли я наприклад зберамся зробити яки-су голосну працю, зьвідуюся їх чи є гнески якісе сьвято? І як не є сьвята, то можу запустити пилу чи дашто подібне! І так тото виглядат. Я мам барз дуже приятелів лемків. Не знам, якой орієнтації они сут. Знам, же гев сут поділи. Я одталь, але як сирота, як пасерб сьвідчу о цілости. Хочу о цілости оповідати. Не виберам жодной з орієнтацій.

З.Щ.: Я так собі думам, же так на-правду міг би-с не рушатися з краю своїх предків, з Підляшя. Знаш - то так наравду тіж пограничя меже східними і західними слов'янами. **А.С.:** Є в тім штоси, можливо, же я зато так легко «врісся» в тоту реальність. Мої няньо родом з Підляшя, з північної Мазовії, але то є Підляшя.

Барз дуже часу в дитинстві я провів в його селі з бабусями і дідусями, стриками і тетами. То була бідна родина, зато під час канікул їхалося до них грабати, просто їхалося «до вил». Працювалося в полі, але вечером отримувалося повну свободу. То була супер річ. Барз важливий досвід для хлопця, який пізнає шитки тоти зли річи від своїх колегів з села. Ліпшой осьвіти і науки не маш. Я там провів багато часу. І по роках доперва довідав єм ся, же костел, до котрого єм ходив

Анджей Стасюк
в Палатці,
Ждиня 2019

Анджей Стасюк (Andrzej Stasiuk): Передо шитким Лемківська ватра - є раз до рока, і зато не все трафится мі забрати файних українців. У всякому разі, я ніколи не удавав, же одталь. Наприклад, я все жив ту на власних умовах. Одночасно мам одчуття, што тота земля якоси прийняла мене, што люди наравду ня прийняли і цілу нашу родину. Ми є фрагментом пейзажу. Такшто – ні, нияк ся тим не старам. Зємек! Ти прецінь гнески бив

в неділю - то просто стара церква. Колишня греко-католицька церква. Пізніше, як я бив кус барже дозрілий, пішов єм на цмонтір, на дідови могили, посмотрився на тоти імена, назвиска. Прецін то сами Іванюки лежат, Романюки, якиси Сейбуки! Родинни історії о тім, же єдна бабуса била греко-католичка, друга римо-католичка. Моє село називалося Яблонна Ляцка. А то знати, же як колиси била «Ляцка» то і мусіла бити «Руска». Юж єй не найдеш, але стара назва, деси зо заду села є. Може зато я так безстресово перенісся в тоти терени. По правді змінив єм лем пей-

аж. Деси тото русинство, тота східність існувала в родині мого няня. Не назване - але било. То били часи коли не можна било повісти, же єм українцєм. Тото люде негували, вимітували зо свого житя. Хоцки навіть не українець, прецінь то якиси замішанці били. Ні то білоруси... люде деси зо сходу. Романюки, Іванюки. Так, то тіж історія мойой польскости, же тото шитко є таке неєднозначне. Ідентичніст так направду собі вибераш.

(Запис цілой бесіди можна послухати і обизріти на: youtube.com – kanał: Zjednoczenie Łemków)

ТЕКСТ ВАСИЛЬ ШЛЯХТИЧ

Зелена Гора віддала шану лемківському поету –

Якову Дудрі

Слово про Поета і носія лемківської поезії почина-
ти буду з рядків свого нещодавно написаного вір-
ша. Цей вірш є як повернення до своїх молодих,
а правду кажучи до дитячих років. Написав
я його напередодні відзначення ювілейних ро-
ковин, 125 з дня народження і 45 роковин до дня
смерті Якова Дудри. А ось і він:

Пам'яттю влітаю до «Нашого Слова»...

Кінець п'ятдесятих. Потім шістдесяті...
Бачу свого тата, що почав читати
Про рідне Надсяння, про любі Карпати.
Тато все це знали. Це була їх святість.

Там «Дитяче слово», «Лемківська Сторінка»...
Там про весь наш рідний Закерзонський Край...
Тато говорили: Бери в руки синку,
Це НАША Газета, читай і вивчай...

Історії стежини, й до культури двері.
Читав я там вірші Дудри Якова,
Який по лемківські лив їх на папері.
Й нині пам'ятаю де які слова...

Там Петро Лелека і хтось з під Бескида
Спогад, гумор, правди з містечка, з села...
Там про предків наших, й НАШІ краєвиди
В спогадах мовчазні, бо нас там нема.

Тато нині в Бога... Не наше Надсяння...
Церковця старенька кличе рік у рік
Дітей земель рідних, що після вигнання
Ростуть по чужинах на СВОЇХ калік...

15 жовтня 2019 р.

Так, як згадав я у вірші, я, як малий хлоп-
чина, коли вивчив від батьків рідну мову
настільки, що міг читати, читаючи «Наше
Слово» перш за все шукав сторінки, чи
сторінок, де були розлиті у рядках вірші.
Тому може вони зі мною по нинішній день.
Тоді єдиної нашої Газети у Польщі ждали
всі наші люди – батьки і діти, а перш за
все наші дідусі. Так і моя сім'я, і я чекали
на кожний примірник «Нашого Слова».
Тут скажу, що в селі, в якому ми тоді жили,
жило кільканадцять наших родин, родин
переселених насильно «Акцією Вісла»
з Улюча, з мого рідного села, що над Ся-
ном. В тому ж селі жили в більшості люди
переселені «зі сходу», тобто тоді з Радян-
ського Союзу, а нині західної України.
Знаю, що майже всі улючани передплачу-
вали «Наше Слово» і чекали, і читали його.
Бувало, що я як одинадцятилітній хлопець
ішов з татом на вечірки до котрогось з од-
носельчан. Там вслухувався в те, про що
і як говорили наші люди. Всі ми тоді говори-
ли нашою українською мовою. Ми говори-
ли «по свому», бо мова наша була далека
від літературної української.

**І власне там чув я, як говорили, що вони
читають вірші Якова Дудри,** бо вони їм
більш зрозумілі як тих поетів з радянської
України. Вірші Дудри були зрозумілими,
хоч говірка нашого Улюча, а й загально
Надсяння була набагато іншою від лем-
ківської, рідною для Дудри. В нас наголос
був інший і мова наша була м'яка, легша.
Може тому, що наші рідні землі були і є

розташовані у нижніх Карпатах. Лемківщина була розташована вище нашого Надсяння, тому мова лемківська була більш тверда. Певно тому, на мою думку, лемки залишили собі по нинішній день тверде «И», як деякі говорять «И з брішком». Улючани не вважали себе і не називали себе лемками. Пригадую собі слова моєї бабусі і її рідних сестер, які родилися ще в дев'ятнадцятому сторіччі, вони називали себе русинами. Коли говорили з собою, я питав їх, по якому говорите? Вони мені на це: – «По свому». Мої тато, що родилися у 1904 році говорили, а по улючці повідали, або гадали що вони, що ми всі - українці. В нашому регіоні ніхто не вживав слова «лем». Хоч, коли візьмемо в руки книжку «Східними межами Лемківщини», яка була писана у міжвоєнні роки минулого сторіччя, Улюч і околишні села автор книжки зарахував до східної Лемківщини. Натомість колись переписуючись з Паном професором, нині вже покійним Михайлом Лесівим, він запитував мене, за кого я вважаю себе. Так я писав йому, що я українець родом з Галичини, чи Надсяння. Він мені на це відписав, що я правду йому написав. Я, читаючи тоді вірші Якова Дудри, але і інших лемківських поетів, яких твори були публіковані в «Нашому Слові», майже все про що вони писали і суть всього, про що писали добре розумів, хоч були деякі слова, які були для мене загадкою. Тоді додумувався, або питав тата.

Вірші Дудри, були віршами в більшості «сільськими». Він в них оспівував все те, що чув, що бачив. В своїх рядках виливав слова про не легку працю тодішніх лемків на рідних землях, їх звичаї, якими жили вони так в хаті, а по їхньому «в хижи», як і в церкві. Він був сином мазярського села, бо знати нам треба, що народився в селі Лося, що на Лемківщині біля міста Горлиці в кінці дев'ятнадцятого сторіччя, а саме у 1894 році. Був час, коли і він також їздив з маззю по Європі. В його довгих віршах важко знайти рядки, в яких він би нарікав на свою долю, чи долю своїх людей. Хоч було важко, всі приймали те, чим ця земля, земля предків дарила їм. Яків Дудра був депортований зі своєї Лемківщини, зі свого рідного села Лося як майже всі люди з Карпат на понімецькі землі Польщі, тобто «Ziemie Odzyskane», до яких ніколи не привик. З часом вдалося йому повернути на Лемківщину.

У неділю 24 листопада 2019 р., після Святої Літургії парох Української Греко-католицької Церкви у Зеленій Горі, отець митрат Юліан Гойняк заповів і запросив всіх на конференцію про лемківського поета Якова Дудру до світлиці, що під церквою. Зійшлося, щоб по-

чути про свого поета багато парафіян нашої церкви.

В дуже гарні і мудрі слова зодягнув творчість Якова Дудри у світлиці Пан професор Андрій Ксенич, який сам за походженням – лемко. Про Якова говорив лемківською говіркою, бо більшість, яка прийшла почути доповідь професора, це були зеленогірські лемки, парафіяни нашої Церкви. Доповідь свою спер він на книжці віршів Поета під наголовком «Зьвізди на скибах». Книжку цю редагував і очолив вступним словом Пан Андрій, який вибрав вірші до цієї збірки. Згадана збірка Дурових віршів вийшла друком у 2002 році у Горлицях. В нагаданій збірці є поміщене теж слово покійного вже Пана Петра Шафрана, головного редактора лемківського часопису «Ватра». Тут хочу сказати, що разом з нами слухав доповіді син Петра, Михайло Шафран.

Першою збіркою Якова Дудри, була видана у 1982 році книжка - «Уродився я хлопом». Вона була видана у Варшаві. На цій зустрічі були люди, яких коріння виводилося власне з Лосі і околиць. Була там також Пані Ірина Ванатко, племінниця Поета, яка сказала деякі подробиці з життя і історії роду Дудрів.

Тут приєдную черговий свій вірш написаний після зустрічі, в якому описую вищезгадані події. Почитайте, прошу.

Про Якова у світлиці

У світлиці під церквою
Зійшлись парафіяни
Щоб почути мову свою
І віддати шану
Для поета з Лемківщини
Для Якова Дудри
Він був Карпат гідним сином
В словах своїх мудрий
Він то мовою прадіда
Описував села
Про мазярів спід Бескида
Що жили весело
Що то по усій Європі
Мазь спід Горлиць родом
Возили неначе снопи
На своїх підводах.
Сам був з Лосі. Мав родину
Мав жену і діти
Треба було він все кинув
І віз мазь по світу
Тому прошу лемку брате
Але й ти лемкине
Почніть Якова читати
- Сина Лемківщини.

Тут ще один мій вірш,
в якому згадую Якова Дудру.

Наша домівка файна

Наше я в Зеленій Гурі.
А і ваше руслом плине.
Шану родить у культурі.
А культура з України...

Добре, що ви є тут з нами.
Оспівуєте Україну.
Молитесь словом мами
І нині ми всі родина.
Висловлюємо калину,
Красу рідного і драму.
Але й вишиті килими...

Файні - Антонич і Дудра -
Артисти спід Карпат рідних.
Ймення їх наші, й мудрі,
Незабуті, свої, гідні.
А і мова їхня чудна.
(акровірш)

— • —

ТЕКСТ АННА БАРНАТ

Лемківська зьвізда – моя Бабця Лядзя

1 січня будуть мати 90 років!

Кохана Бабцю,
знай, же шитки Тя любиме
і зме з Тебе напмірно горди.
Жий нам наступне 90 років.
І не забивай на тото,
же обіцяла єс виховати мої діти,
а Твої правнуки.
Най Ти Господь Бог сотворит
многая і благая літа!

Жичит ціла родина Банясів!

Они навчили ня бесідувати по нашому.
З нима на два голоси сьпівала єм в літни
вечери наши сьпіванки. Завдяки ним чуюся
лемкиньюм, і знам чом єм лемкиньюм. Они
знають шитки родинни історії. Они все вчат,
пояснюють і оповідають.

Мої бабця, лемківська зьвізда.

Вродилися 1 січня 1930 р. в Климківці, в родині
Поповичів. Дівка Юлії і Полікарпа. Улюблена
внучка своїх бабці, яким все виїдали мед
з шафи. Барз добра учениця, чудова край-
чині, найкраща секретарка в гуті в Глогові.
Мама для четвірки діти, трьох дівок – медже
нима двох директорок і єдної керівнички і
сина-газди. Бабця для п'ятки внучат – штирьох
хлопчисків і єдної улюбленої внучки. Праба-
бця для єдної барз енергійної правнучки,
яку кожного дня ранком прийдут видіти з ши-
роким усьміхом.
Приятелька не лем лемків і поляків, але тіж
жидів, німців, українців. Люди ділит не подля
національності чи віри, а подля того чи сут
добри або ні.
Жінка з характером, хто з нима знаємий,
тот знає о чим бесідує! Вперти, несхильни
до компромісів, рідко змінюють свою думку.
Все дбають о своїх близьких.

Володимира (Лядзя) Баняс
з няньом Полікарпом Поповичом.

«Свято трьох поколінь» - едиція 13-та

Як тепло, як мило

16 листопада 2019 р. на запрошення менеджера ансамблю «Ластівочка» та діяча не лем кружка Створишиня лемків в Пшемкові, пана Євгена Габури, бив єм як представник ОЛ в Пшемкові на XIII «Стричи трьох поколінь з лемківском культуром». На тим же святі бив єм перший раз, так што не мам порівняння до попередніх років. Барз мило мене, як представника ОЛ, привитано зо сцени. А медже гостями билі медже іншими представники парламенту, місцевої влади (не лем з Пшемкова), священники різних конфесій та представники місцевих суспільних організацій. На тим святі виступили «Ластівочка» і «Ластівчата» - як господарі, а як гості - «Ки-

чера» і «Ослав'яни» з Мокрого. Репертуар бив барз багатий. Публіка могла подивляти наш сьпів, танці, весільні звичаї з різних місц Лемковини. І думам, што то є найвекша краса і наше богатство, коли знаме вказати все і вшитко наше.

Дякую організаторам - за Вашу гостинність і доказ, што можна і треба разом. Разом биті, робиті і святкуваті. Гратуляції за організацію і за лемківське добро, котре не ділит нас, а поважат і шанує.

Гратуляції ціж для артистичного керівника ансамблю «Ластівочка», пана Андрія Перегрима - за його посвячиня для нашого лемківського сьвіта.

Лем Разом

Марія ГОРБАЛЬ

ЛЕМКІВСЬКІ «ВЕЧІРКИ»

(«ВЕЧИРКИ», «ВЕЧУРКИ», «ПРЯДКИ»)

Марія Горбаль, Лемківські «вечірки» («вечірки», «вечурки», «прядки»), Львів 2019, 47 с.

Знана дослідниця культури Лемківщини, працівниця Інституту народознавства Національної академії наук України Марія Горбаль приготувала для читачів нову, барз цінну публікацію про лемківські вечірки – спільне прядіння лену, конопель, вовни довгими вечерами в часі різдвяного посту. На вечірках не лем ся пряло, товаришили їм надзвичайно багаті фольклорні традиції. Співалося вечіркові коляди, пісні, молодь видумувала веселі ігри, а старши оповідали легенди, приповідки, перекази, кінчилися вечірки «ламаником». Тота багата палітра народних вечіркових звичаїв зібрана є в публікації. Матеріали походять з літературних джерел, але тіж і з оповідань найстарших лемків. Можна їх використати, як пише авторка, для приготування інсценізацій традиційних лемківських вечірок. (вг)

Достойне Свято школи - едиція чергова

24 листопада 2019 р. в нашій Лігницькій школі ім. Б.І.Антонича пройшло Свято школи. У цьому році припадає 110 річниця від дня народження Богдана Ігоря Антонича, тому цьогорічне свято присвячене було згаданій річниці патрона школи і мало дуже різноманітний характер. На сцені виступали діти з початкової школи (1-3 та 7-8 класи), а також ліцеальна молодь. Була деклямація поезії,

пісні, танці, хоральний спів - все в душі поезії Антонича. Справді можна сказати, што творчість нашого лемківського генія дуже сильно вписалася в життя школи. На святі була презентувана також виставка праць пані Арети Федак про Голодомор, табір у Явожні та вигнання з 1947 р.

До зустрічі на черговому Святі школи.

- Пшемків

Дитячий ансамбль
„Ластівчата”
з Пшемкова,
то молодша група
ансамблю „Ластівочка”
(вижне и праве фото)

Ансамбль пісні и
танцю „Ослав'яни”
з Мокрого (ниже)

ТЕКСТИ АДАМ ВСЬЮРКА

Виступ учнів кл. 1,
вихователька:
Ріта Поліковска

- Лігниця

Виступ учнів кл. 7-8 и ліцею
- ансамбль „Горицвіт”,
під керівництвом
Зоряни Озимок,
танец: „Березнянка”

Тогорічний ювілей 110 річниці уродин Богдана Ігоря Антонича бив багатий в події. До наших святкувань долучилися письменники і наукові працівники Українського католицького університету з Львова.

8 листопада 2019 р. одбилосся спітканя **Круглий стіл «Природа лемківського тексту Антонича»**. До круглого столу засіли: Ростислав Чопик, Олександра Салій, Михайло Гнатюк, Олена Галета, Віктор Мартинюк, а бесіду провадив Данило Ільницький. Співбесідники намагалися докладні переаналізувати творчість Антонича і вказати, же то, што і як писав, било спричинене його родином, молодима роками і місцьом, в яким ся народив.

Другом частином візити наших гости било спітканя 9 листопада 2019 р. **«Гуцульський привіт лемкам: літературний вечір карпатських письменників»**, в яким участ взяли: Василь Зеленчук, Василь Карп'юк, Люба-Параскевія Стринадіук та спеціальний гість: Ростислав Чопик. Газдом бесіди зас бив Данило Ільницький. Богата і барвна в змісті зустріч з письменниками, яки не раз підкресляли значиня говірки та місця народжіння в контексті літератури і поезії, яку сами творят, приводила на думку творчість Антонича. Хоцкі Антонич свої вірши писав по-українськи, то водночас того, што формувало його творчість било винесене власні з Новиці, з Лемківщини.

«Три місяці вільности. Українська республіка на Лемківщині». Презентація першої книжки про історію Команецької республіки (1918–1919) авторства Богдана Гука проходила 30 листопада 2019 р. Провів єй Святослав Галь. То не знана широко і не популярна історія, яка свідчит про потребу незалежності і свободи в часі війни і історичних перемін. Книжка описує встановління нового політичного порядку на світі по першій світовій війні і ставління наших еліт до власной державности. Історія Команецької республіки кореспонжує тіж з концепціом Республіки во Фльоринці, яка мала ся сформувати в тім самім часі. Перша - Команецька, била формом демократичного вибору єй засновників і народу, територіяльно хоцкі і коротко (лем три місяці) існувала в межах Західноукраїнської Народної Республіки. Друга - Фльоринська, проходила ріжни декляторийни стадія становління, та все таки николи не існувала в повним змісті того слова. В задумі малої групи творців мала то бити «Русская Народная Республика Лемков», яка мала чим прудше приєднатися до Росії або Чехословаччини.

Учасники круглого столу (зліва): О. Салій, О. Галета, Р. Чопик, М. Гнатюк, Д. Ільницький

ТЕКСТИ НАТАЛІЯ ГЛАДИК

Щиро запрошає,

приходте, двери Антоничівки
суть широко отворени для вас!

Про наступни події на
Антоничівці
та фото-реляції з минулих:
www.lemkounion.pl

«По-слові», Перемишль, 15.11'19

Автор графік Олександр Хил'як

«Українські церкви на Лемківщині оком Олександра Хил'яка»

то виставка рисунків, яку отворили зме тіж 30 листопада 2019 р. перед авторском стрічом з Б. Гуком. Учасники мали змогу обізнати понад 40 праць, виконаних олівцьом, тушом, угльом чи ручком. Рисунки сунт записом подорожи автора по цілій Лемківщині, од Команьчи аж по Тилич протягом понад сорока років. Пан Олександр, професійний архітект і бувший педагог на Катедрі архітектури Варшавської політехніки вродився в Криниці. Його дідо - Євген Хил'як бив там парохом, другий дідо - Корнель Копистяньський трудився на парафії в Зиндранові. Для того тіж заінтересування пана Хил'яка церквами на Лемківщині не є припадкове. Додатково виставку мож било обізнати в Новиці і Криниці. Головним ініціатором і реалізатором задуму бив Михайло Маркович з Новиці, який з місцевим гуртком ОЛ організував тоти події.

Виставку «По-слові» XIX Лемківський Єрусалим на папери в 110. річницю уродин Богдана Ігоря Антонича»

можна оглядати в Центрі культури ім. Б.І. Антонича од 12 грудня 2019 р. Тогорічна едіція, як сам наголовок вказує, присвячена є патронови нашой домівки. Ціліст експозиції то 53 праці, виконани ріжними авторськими техніками, з єдним вимаганьом – мусят бити на папери. Свої праці вказує 12 артистів, в тому числі троє з України. Задачом учасників того проєкту било однести до особи і творчости Богдана Ігоря Антонича. В результаті артисти запредентували свої праці, спеціальні зроблени на виставку або вибрани зо своїой колекції. Образи, яки вам вказуєме своїм змістом зачіпляють ріжноманітні культурні і візуальні контексти, як для прикладу, спадщина нашого Поета або широко понятій лемківський фольклор. Виставка в нашім Центрі буде аж до березня 2020.

Гей, забава аж до раня

Лем в Лігниці

23 листопада 2019 р. в Лігниці в бальовім залі «Копча» мала місце, як што рока, остаткова забава. Організатором було лігницьке ОЛ. До танця грав «The Ukrainian Folk» з Гурова Ілавецького. Шитких гости було аж 178. При організації помагала молодь з нашої школи, яка продавала чеколяди на вальчику, а одягнена була в наши лемківски облечиня з «Кичери». Забаву спільні з організаторами отворив місцевий депутат польского парламенту з партії ПО Пйотр Борис, котрий не раз юж бив на Ватрі в Ждині та часто всперат нашу меншину. Несподіванком бив на забаві виступ Анастасії Кручек, яка шитких зачудувала прекрасним граньом на гушлях. Зароблени пінязі підут на вспертя матурального класу в нашій школі – допоможут zorganizувати стоднівковий баль. В імені організаторів дякуєме молоді за співпрацю. А шитким, яки бавилися на забаві в Лігниці дякуєме за присутність і просиме на карнавалови остатки.

На наше «Пущаня» приходте 29 лютого 2020 р., до танця буде грала «Троянда». До стрічі!

Меншинна Велия народів

Лем в Лігниці

Юж 18 раз при вільнім столі в Лігниці засіли представники меншин, яки мешкают в місті і околиці. Оповідали зме о своїх традиціях і звичаях, попрібували зме тіж різних смаків. Тото сьвято єднає, вказує культурне богатство регіону. В тім році до вільного стола 15 грудня 2019 р. крім наших люди засіли: жида (хоц не святкують Різдва Ісуса Христа), німці, французи, американе, іспанці, турки, італійці і поляки.

27 жовтня 2019 р. вірни греко-католицької парафії в Панкній святкули подвійну урочистіст – **празник Преподобной Параскевії і 20-ліття поверніня церкви.**

Владикау витали хлібом и сольом

Рускій на обід, де присутни вислухали реферату пані Малгожати Блажевіч про гісторію сел Ропиця Руска, Панкна і Маластів од найдавніших часів, приготуваним на основі архівних матеріалів в котрим дуже уваги присвячено справам церковним, господарчим, а тіж суспільним. Артистичну програму розпочали «Свидницки Гелігонкаре» зо Свидника. Гості з-за меджі задивили вшитких гром на гелігонках – маленьких гармоніях, співом стародавних співанок, а тіж ріжними оповіданнями зо своїх сторін. По них виступило родинне вокальне тріо Емілії, Анни і Юлії Корбич. Дівчата сут зв'язани з панкняньском парафією, бо їх дідове походять з Панкной і Маластова, а їх виступ свідчив о тім, же традиція предків переказувана і розвивана є в молодим поколіню. При каві і пляцках кермешови гості, а тіж господарє - панкняне, маластів'яне і ропичане іщи довго бесідували, споминали попередні кермеші і співали.

Незвідани сут стежки Господні – підписаня акту нотаріального про довгожданне поверніня святині греко-католикам мало місце власні в ден Преподобной покровительки церкви Параскевії рівно 20 років тому. То барз символічне. Урочисте Богослужіння очолив Архиепископ Перемиско-Варшавкий кир Євген, якого хлібом-сольом витали Теодора Гойсак і Андрий Клімаш, а тіж крас позберани в вишиванки діточки з парафії. По літургії вручено грамоту і медаль Богдану Цюку, котрий мешкат в Криниці, але походит з Панкной. Пан Богдан од років всперат церкву в Панкній яко жертводавец. З огляду на поважний вік і стан здоровля пан Богдан не міг прибити на урочіст, длятого нагороду одобрала його дівка Єва. Архиепископ кир Євген барз теплими словами привитав вірних і гости і подякував за стараня і працю на благо святині і парафії. Потім одбився урочистий обхід церкви з хоругвами і феретроном.

До тогорічного кермешу парафіянам вдалося покрити мідьом баню на церковній дзвіниці. Мідяне покриття даху самой церкви виконано юж давно, лем тота баня все чекала на ремонт і таким чином вдалося завершити цілу інвестицію, а Архиепископ посвятив баню дзвіниці.

Потім господарє запросили гости на світлицю в Ропиці

Кермешове тріо (зліва): Юлія, Анна, Емілія

Панкняньски події

В порогах нашого ЛІЦЕЮ в Лігниці

(частина 19)

Може хтось скаже що це перетворилось, перейшло натуральний процес, коли подивимось що гуртожиток вже не відіграв таку роль як колись в житті школи. І справді такі думки мають в собі трохи правди, проте далше нашу школу в Лігниці вважають школою талантів — школою лідерів. Тут завжди розцвітали музичні, спортивні таланти, навчалось багато істориків, лікарів, юристів, а останнім часом навіть акробатів чи, і тут можливо задивую, маємо вже фахівців від татуювання.

Кожна людина має в собі що найменше один талант, а лігницька школа завжди вміла і вміє ці таланти достерігати та допомагати учням їх вказувати в дорозі до життя. Але повертаючи до теми в цій статті хочу Вам пригадати «Перегляди творчості», які проходили в нашому гуртожитку. На них виступали цілі класи, представники кімнат з хуртожитка або просто молоді люди, які разом щось хотіли вказати. Це були передовсім кабаре, де були анекдоти, гуморески, жартівливі пісні чи навіть пародії. Учні вказували себе, але передовсім вчителів та вихователів з хуртожитка. І тут треба було бути обережним, щоб не зайти за далеко в світ педагогічного колективу. Більшість учнів цього дотримувалась, але і траплялись так звані «грубі» жарти.. Тому цю статтю дедикую тим всім, які можливо свідомо або не свідомо робили ті «грубі» жарти. Думаю і вірю що однак наші вчителі сьогодні не носять в серцях жалю за цей веселий час. Дорогі випусники пригадайте собі і нам тамті часи та розкажіть нам про це колись, можливо в наступним році в якомусь куточку на Ватрі в Ждині.

Випусники 2008, вихователь Ольга Височанська:

Белєцькі Рафал, Драган Марта, Гарбера Олександра, Якубовська Магдалена, Кондратюк Юліта, Маланьчак Соня, Мерена Павел, Олесневич Емілія, Поповчак Татяна, Поремба Лука, Потоцька Ізабеля, Сидоренко Богдан, Зубаль Марта, Жила Павло.

Випусники 2009, вихователь Ірина Мадараш:

Цьолка Матей, Геля Дем'ян, Горай Вероніка, Гавриш Кароліна, Гербут Ігор, Козак Катерина, Криницький Славомир, Кузяк Олександра, Маліш Олександра, Манкевич Пауліна, Міцкевич Петро, Незванова Фристя, Олесневич Петро, Омелян Оксана, Поповчак Ярослав.

Випусники 2010, вихователь Роман Бочневич:

Бачманський Вадім, Бішак Петро, Буковська Дарія, Цокан Ігор, Данилевич Роксоляна, Демай Ольга, Дудзік Єлисавета, Гарбера Яцек, Маланьчак Ганна, Мерена Михайло, Омелян Олеся, Поповчак Петро, Романяк Дарій, Тилявський Михайло, Валів Ельдар, Врона Анна, Жила Анна.

Випусники 2011, вихователь Гелена Калитка:

Цьолка Наталія, Цокан Давид, Дуда Славомир, Пастушка Марта, Романяк Михайло, Сераковська Марянна, Сінковська Наталія, Ткачик Шимон, Вітош Евеліна, Височанський Артур, Жила Роман.

У суботу 16 листопада 2019 року в Зеленій Горі відгомонило чергове свято.

Все почалося о годині 11.00 у Вітражному залі Музею Любуської Землі науковою конференцією, на якій Пані Ізабела Рожек запрезентувала проект цієї події. Головним ініціатором того проекту був Пан Сушинський, бувший староста з Нової Соли. Доповідь присвячену між іншими подіям пов'язаним з новою українською еміграцією на Любуській Землі, але з акцентом покладеним на Зелену Гору виголосила Пані Стефанія Яворницька, бувший Голова Любуського Відділу Об'єднання Українців у Польщі.

Хочу сказати, що крім української теми, була також презентована тема історії слов'янських племен, які жили на землях між ріками Одрою і Лабою від сьомого до дванадцятого сторіч. Доповідачем на цю тему був п. Торбен Шмайдух, який спер свою доповідь на історичних і археологічних дослідженнях.

16 Дні української культури

⇒ Після обідньої перерви, починаючи від години 18.00 відбувся концерт запрошених артистів. В концерті виступали ансамблі з нашого княжого Перемишля, а саме ті, які діють при Українському Народному Домі, а також Ансамблі Загальноосвітньої школи ім. Маркіяна Шашкевича. Перемишль це «Аркан», «Крайка» і «Бандура», які своїми танцями і співами чарували наповнений українцями і поляками зал. Була молодь і діти, були люди зрілого віку. Всі вони гарячими оплесками аплодували наших артистів з Перемишля, але також серболужицькі ансамблі з Німеччини.

Я мав змогу потиснути долонь Пані Марії Туцької і дарувати їй та «Шашкевичівці» останню збірку своїх віршів «Букет з рідних слів». Пані Марія подарувала мені диск з піснями «Крайки». Пісні то чудові, а диск можна було придбати і після концерту. Одним з ведучих концерту був Пан Володя Процьок, який цікаво вводив присутніх гарною українською мовою в усі точки події, а другою ведучою була уїєниця перемиської «Шашкевичівки». А на великому залі всі ми, переселенці з Акції «Вісла», але також новоприбулі люди з України були як родина, бо всі ми є дітьми великого, колись руського, тепер українського народу. Всіх нас єднає своя рідна мова в діалектах регіональних, але також в говірках села чи містечка.

А тепер трошки про наше минуле і майбутнє українського населення на Любущині, а перш за все в Зеленій Горі.

Зелена Гора своєю діяльністю пише майбутнє своїм нащадкам. А тих є нині на Зеленогірщині, а особливо в Зеленій Горі багато. Ми шукаємо дороги, якою зможемо до них дійти, але також причин, чому завмирає зацікавлення наших людей, тих яких батьків було викинено з рідних земель, з Лемківщини, чи Надсяння злочинною Акцією «Вісла». Вони довгими роками оплакували свої рідні землі і тішило їх кожне словечко, яке прилітало мов пташка з їхньої Батьківщини, з їх рідного села чи містечка. Що сталося, що їхні діти і внуки так мало цікавляться минулим своїх предків? Хоч діють в місті Гуртки ОБ'єднання українців і ОБ'єднання лемків, які запрошують всіх до своєї домівки, далеко не всі хочуть вrostати

в життя нагаданих ОБ'єднань. Нині маємо свою домівку, свою світлицю, яка відкриває свої двері перед усіма. Маємо свою бібліотеку з немалою кількістю україномовних

книжок. Вони для всіх нас. На жаль, мало є тих, які хочуть читати писане рідною мовою. І не читають. Колись я склав вірша на цю тему, де між іншими є таке моє ствердження, що коли на книжки сяде порошок, тішитися відвічний ворог...

В Зеленій Горі діють дві НАШІ Церкви – Українська Греко-Католицька Церква і Польська Автокефальна Православна Церква (ПАПЦ). В Церквах тих у кожену неділю правляться Святі Літургії. Правлять їх наші священники, яких коріння пов'язане з Лемківщиною. Це повідомлення керую особливо до тих, які останніми роками приїжджають до нас з України, щоб знайти тут добру працю і заробити грошей для своїх близьких в Україні.

Але хай слова мої почують сини і внуки тих, яких злочинна «Акція Вісла» кинула на ці землі. Працуйте для тої землі, все таки не забувайте про своє коріння. Насичуйте свої коріння знанням рідної історії, культури предків, а головне своєї мови. Відвідуйте нашу зеленогірську домівку. Відвідуйте наші храми і разом з нами вимолуйте краще завтра для нашого народу і Батьківщини. Будьмо собою всюди де ми є.

Вже нині дозволю собі від імені організаторів запросити на чергові – 17 Дні української культури до Зеленої Гори у 2020 році.

«Лемковина» зі Стобна

В 2019 р. минуло 20 років від коли перестав існувати мало відомий, але дуже важливий ансамбль «Лемковина» зі Стобна. Стобно то місцевість біля Піли на півночі Польщі. Тут в 1947 р. в рамках акції «Вісла» виселили лемків з Новівси біля Криниці.

Ансамбль створено дуже пізно, щойно в 90-тих роках ХХ століття. Помогла zorganizувати лемків з того села полька пані Івона Фрончак з Піли. Допомогав їй пан Збігнев Ковалські також з Піли. Заохотили лемків з того села до створен-

(Знімка з альбому пані Антоніни Полиняк, Виступ в Вонгровцу)

ня фольклорного ансамблю. Співочу групу творили: Антоніна Полиняк, Марія Рибенська, Марія Масира, Юлія Щерба, Ольга Ваньчак, Андрій Василик та Гражина Глива (полька). Як згадує пані Антоніна Полиняк – «то була потреба серця, нашими піснями повертали зме в наши Гори, в наши Бескиди. Спотикали зме ся в нашій хижі в Стобні, бо не било нигде місця. Нас то барз тішило і шитки приходили барз охочо.»

Перший концерт «Лемковини» бідбувся в Пілі 26 червня 1994 р. І як споминає пані Антоніна – «то било варз велике визвання для нас. Заспівализме шитки наши лемківски співанки і в тот спосіб страх і трема одийшли од нас. Показали зме што ми не поляки, а лемки.» Після цього першого концерту прийшли наступні. Ансамбль виступив в Мірославцу (1994), Вон-

гровцу (1995) і в далекому Казімежу над Віслою (1995). Окрім цього награно авдицію для Радіа Кошалін, як лемки святкували Велию з нагоди Рожджества Христового (1995). Восені 1995 р. «Лемковина» зі Стобна гостила також відомий вже тоді ансамбль «Кичера» з Лігиці. В Пілі zorganizовано концерт, на який прибуло дуже багато наших людей. В 1996 р. були наступні концерти м. ін. в Гожові Влп., на IV перегляді лемківської культури.

У спогадах пані Антоніни Полиняк дуже запам'ятався виступ в греко-католицькій Церкві в Валчу з нагоди вшанування жертв 50 річниці акції «Вісла» в 1997 р. В часі того концерту пані

Антоніна задекламувала короткий вірш, який сама написала. Можна було почути м. ін. такі слова: «То юж 50 років як нас вигнали, то юж 50 років як ми зме гори пожегнали. Стоїть похилений лемко і думат собі: Минуло 10 і 50 років, то юж не в Гори вернеме а до землі підеме.» Тим віршом пані Антоніна передала велику любов до свого рідного краю, до своєї Лемковини. Як згадує пані Антоніна – «била в нас велика радість співати, то нас єднало, додавало сил і охоти. Ми зме сами вшитко вшили для себе, наші строї. Деяки з нас сміялися, по што таке співання, але нас оно дуже єднало. Гнески маме спогади, хоц з нашого ансамблю залишилися лем дві жінки. Ми зме підкреслили свою лемківську тотожність. І гнески думам собі, же то било варз добре діло. Най молодши нас наслідують.»

Ансамбль перестав існувати під кінець 1999 р. Лемкам з околиць Піли і Тшцянки приносив багато радості. Нині можна подякувати всім хто допомагав, і згадати добрим словом особи, які творили цей ансамбль. Вік не є перешкодою, щоб співати і тішити себе і інших.

Пані Антоніні Полиняк дуже дякую за цей короткий спогад.

Більше про цей ансамбль можна прочитати по-польськи в матеріалах виданих Музеєм наднотецької землі.

(Nr 9 Kronika Ziemi Trzcianeckiej, ks. Arkadiusz Trochanowski, Łemkowyna ze Stobna).

Про будову каплички в 1921 р.

**Спогади Дам'яна Ковтко,
нар. 1881 р. в Вапенному
записав його син Йосип**

Мій батько в хаті розказував таке, як то колись був на фронті в Білорусії, в першу світову війну в 1914 році. Командир полку вивів цілий полк за село в чисте поле, під ліс. Приблизно посередині дороги між селом а лісом, з другої сторони села царські війська Росії стали стріляти по австріяках. Австрія воювала проти Росії в мой час, а тато служив в австійській армії. Командір дав команду лігати. Тато і багато інших вояків почали рити саперними лопатками яку-небудь ямку, щоб сховати хоча б голову. Стріляли по них коло двох годин. Тато просили Матір Божу, щоб їх охоронила. Пообіцяли їй що як лишатся живі і вернуться до дому то поставлять на своєму полі капличку. Коли перестали стріляти, командір дав команду вставати, то з полка встало їх всього 6 чоловік.

Потім пізніше в іншому місці, коли прийшло поповнення полку свіжими вояками, відпочивали під лісом. О кількасот кроків в лісі за горбком була криничка з водою. Одного разу вони взяли свою і свого товариша минашку і пішли по воду до тої кринички. Коли набрали води, вирівналися з заміром, що будуть іти назад до полку, дивляться, а росіянин наставив на них гвинтівку в два рази довшу від їхньої, що мали за плечами. Казали, що дістали такий страх, що не знали що робити, чи тікати чи ні. Росіянин тримав наставлену на них гвинтівку десь з хвилину, думали, що зараз вистрилить в няня і вже буде кінець. Але він не стріляв, а усміхнувся і махнув гвинтівкою в бік, немовби казвa «іди геть». Тато зробили крок назад, потім другий, а він ще раз махнув гвинтівком в

бік, «іди геть», тоді тато повернулися і пішли до повку. Але боялися сказати комусь з вояків що виділи москаля. Сказали хіба то своєму товаришу. То бив Максим Прибила з села Боднарка, горлицького повіту. То сусіднє село з Вапенним. Тоді вони перший раз увиділи царського вояка і зрозуміли, що царське військо є по другому боці лісу. Видно він був схований за деревом що тато го спочатку не виділи.

Потім за якийсь час в іншій місцевості вийшло так, що билися ножами, і прийшлося бити з росіянином вищим від них. Тато мали 180 см росту а він був ще вищий. В него гвинтівка зі штиком була довша майже друге тільки від татової. Тато подумали: но все, вже мені кінець тай перехрестилися і стали відбиватися. Але він своїми рухами дав зрозуміти що nebude колоти, а мав три рази можливість. Потім вийшло так що тато мали також два рази можливість проколоти го, але не кололи. Приблизно через дві години того бою осталися оба живі. Тоді тато помолилися до Матері Божої за то, що осталися живі, він також перехрестився. Але пришлося здавати до полону, бо росіяни окружили цілий полкю, а до того їх було набагато більше як австріяків. Але тато не спішили здаватися, тримали карабіна коло ноги, а один росіянин увидів, що тато не кидають карабіна, тай розігнався з своїм штиком і хотів няня проколоти. Однак російський офіцер загородив їх, не дав проколоти, відібрав карабін, кинув на землю і каже до них «бросай оружжє будеш живой». І тоді тато скинули ремін з патронташами, підняли руки і пішли до полону. Було то під Івангородом в Білорусії. Були пів рока на фронті і 3,5 рока в полоні.

У 1918 році вернулися до дому і за обіцянку вже і забули, за домашніми ж клопатами час сходяв. Нову хату будували, роботи було багато. Поля було 25 гектарів, слуга був 19 років служив, ще дідо го наняв, то був недалекій сусід Мілян Андрій.

Одного разу вже в новій хаті в 1921 році, в ночі приснився татові сон, що Мати Божa з небес каже до них: «ти ж обіцяв ставити капличку чому не ставиш?» Няньо до рана вже не спали. І вирішили відложити всі справи, а зайнятися капличкою.

Вона поствлена в 1921 році, стоїт до тепер. Поляк, котрий займає наше поле, дбає о ню.

Де є вулиця Коциловського? Що маме думати і робити?

ТЕКСТ АДАМ ВСЬЮРКА

В останні дні листопада нашу цілу меншину в Польщі барз вразили радни міста Перемишля — зліквідували вулицю владыки Йосафата Коциловського, неначе підважаючи тим рішення сьвятого папи Івана Павла II, який беатифікував нашого лемківського владыку. Било то визнання папом і цілом католицьком Церквом героїчного житя і мученицькой смерти кир Йосафата.

Колі Ватикан зберав інформації о владыці, барз докладні призерався вшитким подіям з його житя. Церковни власти в Римі нич не нашіли проти його сьвятости. Даст ся повісти веце - його житя лем підтвердило посвячення Богу і другой людині, без огляду на тото ким она є, як видит Бога і якого народу є членом. О тим сьвідчит писмо владыки Йосафата до німців, в яким противит ся вбиванню перемиских жидів. За написаня того писма архиерей цілий час бив під обсерваційом Гестапо. Він ціж разом з іншими грекокатолицькими владыками склав і підписав лист до мирян під наголовком «НЕ ВБИВАЙ». Бив активним діячом польско-українського примиреня.

А што має проти владыки антиукраїнське політичне середовище Перемишля? Головні тото, што співпрацював з німецькими фашистами та правив Літургію для СС Галіцен. Як вказуют історичні джерела, владыку примусили під люфами карабінів до виконуня німецьких наказів. Не робив того з власной волі, і так ціж поставили справу церковни сьлідчи в часі беатифікаційного процесу.

На діяня перемиских радних барз скоро зареагувало ОУП. За тото зме барз вдячни та хочеме ся до того спротиву приєднати, бо тоти події то кривдят нас і нашу пам'ят о владыці. Блаженний Йосафат то наш лемко. Ниже можете прочитати коротку біографію перемиского архиерея.

Осип (чернече ім'я Йосафат) Коциловський народився 3 марця 1876 рока в Пакошівці на Лемковині. Бив сином посла Сойму Крайового в Галичині Петра Коциловського. В роках 1885-1890 вчився в гімназії в Сяноці, а матуральний іспит писав в 1896 році в Яслі. В 1901 почав студювати в Римі, де отримав звання докторя філософії і богословії. В 1907 році бив рукоположений во єреї та почав працю як професор у семінарії в Станіславові - гнесьним Івано-Франківську. В 1911 році вступив до монастиря та приняв ім'я Йосафат. В 1917 році став владыком в Перемишлі. В 1918 році бив ціж членом Української Національної Ради. В 1944 році спротивився депортації наших люди та священників до Радянської Росії.

еп. Йосафат Коциловський

20 вересня 1945 рока бив гарештований разом з о. Васильом Гриником през УБ та увязнений в Ряшові. Комуністи прібували їх звинуватити в співпраці з німцями в часі війни, та не подарилося того зробити, бо не гідни били найти докази - таких ніколи не било. Комуністи билі змушени перервати сьлідство. На жаль не хтілі юж дати волю владыці. Кир Йосафата польски комуністи передали НКВД в січні 1946 рока. Владыку увязнено в так званім домовим гарешті в Мостисках, де фурт нагваряли перемиского архиерея перейти на московське православія. Він категоричні одмовив, сьвідомий што тота церква є пов'язана з комуністами.

Радянски жовніре перевезли владыку назад до Перемишля. Йосафат Коциловський дораз стався символом спротиву наших люди в справі примусових депортацій до Радянського Союзу. Зато владыка бив великом перешкодом для польских власти, што спричинило нове гарештуваня 25 червня 1946 рока. Товди владыку передали зас НКВД. Почалося брутальне сьлідство і торттури, яки довели до того, што владыка юж до смерти не ходив і мав проблеми самому їсти. В 1947 році комуністичний суд в Росії засудив владыку — юж каліку на 10 літ лагерів. Владыка знаючи, што такий вирок то для нього смерт, смиренно прийняв на ся тото терпіня. Як мученик помер 17 листопада 1947 рока в карної кольонії Чапаївка під Києвом.

Константина

Колі людина родиться, до кінця не знає як Бог має для неї пляни в житті. Для того колі віримо в Бога, як християне ми не повинні оціняти другу людину, колі вона іде проходить своє життя ту на землі. А по правді ми ціж ніколи не можемо судити другу людину за її земське життя, бо то є лем право Боже.

Гнеска хцу вказати святу, котра мала барз далеку дорогу до Бога, та і до своєї святости. Тота свята то «Констанція» в римско-латинській традиції,

а «Константина» в візантійсько-грецькій традиції. Ім'я Константина на Лемківщині на штоден було уживане як «Костка». Ту треба ціж підкреслити што ім'я писано кирилицьом як «Константина», а не «Констанція», такшто для лемків билі

то часто 2 імена. Єдно барз наше, бо візантійське, а друге кус не наше, але зрозуміле. Свята Константина народилася десі коло 320 рока. Родичами билі цісар Константин Великий та цісарева Фавстина. Як дівку цісаря видано Константину за короля Понту Ганнібалю-нуса. Молодятам жилося добрі — барз богато і весело. Але в 337 році Ганнібалю-нуса било вбито. То єднак не затримало достатнього життя вдовиці Константи. Вона вийшла другий раз замуж, за Констанція Галлюса, цісаря східньої, візантійської частини цісарства. Константина та Констанцій володілі барз невправно і недобрі. Судили за пінязі на смерт невин-

них люди. Історик Аммян Марцеліна вказує як приклад смерт невинного Клемація, купця з Александрії, якого на смерт послала цісарева Константина прекупена дорогими каменями през тещу купця. Вином купця било лем тото, што одшмарив грішну любов тещи. І так теща помстила зневагу зятя.

По пару роках Константина заз овдовіла, бо гмер Костанцій. На Константину пришло нещастя, вона захворіла на тронд. Шукаючи помочи звернулася до Бога та пішла на прощу до гробу святой Агнешки. При гробі святой сталося чудо і Константина виздрівала.

Дякуючи Богови почала помагати бідним та

на славу святой Агнешки збудувала в Римі базилику. Свята Константина гмерла в дорозі до цісаря в краю, який зове-ме Бітинія. Тіло святой єднак похоронено в Римі при дорозі «Вія Номентана», де збудувано для той

Монети римского імператора Константина Великого, святого
Православної церкви - вітця Константини

святой церкву. Гнеска тлінні мошти святой Константи суч в саркофазі в ватиканському музею.

Колі ідемо на цмонтір в Горах, або медже людьми в наших родинах однаходиме ім'я святой Константи, задумаймеса кус в молитві што тото ім'я не є лем наше, бо історичні сягає цісарської родини у Візантії. Хоц наши предки на штоден повідали «Костка», то по правді передавали тим іменем на нашу красу візантійської традиції, яка допомагала будувати нашу вікову велич в рідних Горах до 1947 рока. о тім треба нам знати і пам'ятати.

24 квітня 2001 рока съвятий папа Іван Павло II, будучи в Україні, беатифікував владика Коциловського. Папа визнав съвятист кир Йосафата, та деяки з перемиских радних не хотят того видіти, а на антиукраїнської політиці хотят будувати свою політичну кар'єру. Є то нич інше, як дорога ненависти та історичної маніпуляції.

Нам лішатся лем вірити в тото, што правда о історії вкаже нам дорогу до згоди, а не ненависти, а людська мудрість і розвага поможут привернути вулицю блаженного Йосафата Коциловського на мапу Перемишля. З наших сердець і думок тота вулиця ніколи не зникне.

Інфо за лем-часом

ТЕКСТ МІЛЬКО ГОЙСАК

з циклю Лемківська хроніка

ЖОВТЕНЬ

21-27.10. Горлиці. Об'єднання лемків гостило учасників міжнародного проекту – наукової етнографічної експедиції «Шляхами Лемківщини: історія, мова, культура» - студентів Варшавського і Житомирського університетів, котри під керівництвом Володимира Виговського през тиждень звиджали Лемківщину, пізнавали їй культуру, минуле і сучасність. Студенти одвідали дуже сел на східній і західній Лемківщині, м.ін. Команчу, Сянок, Новицю, Музей лемківської культури в Зиндрановій, Центр культури ім. Б.І. Антонича в Горлицях, Музей Є. Дровняка в Криниці, Музей культури русинів українців в Свиднику, неіснуючі села (як Липна, Незнайова), пам'ятки сакральної архітектури, брали участь в пробах фольклорних ансамблів («Ослав'яни», «Лемківський перстеник»). З боку ОЛ проект координував заступник голови В.

Шлянта. В інтернеті можна видіти знятий під час реалізації проекту фільм під назвою «Шляхами Лемківщини: історія, мова, культура».

26.10. Краків. В клубі «Бакалаж» місцевий гурток ОЛ організував традиційну студентську забаву для сотки молодих студентів під фольк-музику гурту „Серенча” з Горлиць.

27.10. Пантна. Місцевий гурток ОЛ і місцевий парох о.Петро Качмар організували Кермеш в празник Преподобної Параскеви. Парафія святкувала тіж 20 років повернення святині якраз 27 жовтня 1999 рока. Празничні відправи очолив архієпископ Перемиско-Варшавський кир Євген, який посвятив нововстановлену мідяну баню на прицерковній дзвінниці.

ЛИСТОПАД

08-09.11. Горлиці. Центр культури ім. Б. І. Антонича в рамках «Спіткань з Лемківщиною» з нагоди 110 уродин поета Богдана Ігора

Антонича організував Круглий стіл «Природа лемківського тексту Антонича» і спітканя «Гуцульський привіт лемкам: літературний вечір карпатських письменників», які попровадив дослідник Антонича Данило Ільницький.

15.11. Перемишль. В Галереї сучасного мистецтва одбився

вернісаж виставки «По-слові XIX Лемківський Єрусалим на папери в 110. річницю уродин Богдана Ігора Антонича».

16.11. Пшемків. На запрошіння місцевого гуртка Товаришиня лемків Адам Вев'юрка з-к голови ОЛ брав участь в Святі під заголовком "XIII Стріча Трьох Поколінь з Лемківском Культуром". В програмі імпрези виступили: «Ластівочка» і «Ластівчата» - як господарі, а як гості - «Кичера» з Лігниці і «Ослав'яни» з Мокрого.

23.11. Лігниця. Місцевий гурток ОЛ разом з батьківським комітетом з кл. Лігницького ліцею організували остаткову забаву під звуки гурту «The Ukrainian Folk». Забаву отверяли депутат польського парламенту Пйотр Борис и з-к голови ОЛ Адам Вев'юрка.

24.11. Лігниця. Учні Комплексу загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання № 4 ім. Б. І. Антонича в 110 річницю народин свого патрона Богдана Ігора Антонича пририхтува-

Студенти наукової етнографічної експедиції «Шляхами Лемківщини: історія, мова, культура», організуваної Варшавським и Житомирським університетами, 21-27.10'19

ли чудовий святковий концерт.

24.11. Зелена Гора. Місцевий гурток ОЛ и місцевий парох о.декан Юліан Гойняк організували конференцію, присвячену життю и творчості Якова Дудри. Зустріч провадив проф. Андрій Ксенич, член Головної управи ОЛ.

28.11. Перемишль. Міська рада постановила перейменувати ул. єпископа Йосафата Коциловського на ул. Єпископа Івана Снігурського. Владику кир Йосафата, який родом з Пакошівки на Сяніччині в 2001 році беатифікував Папа Іван Павло II. Ухвалу опротестувало ОУП и Посольство України в РП.

30.11. Горлиці. Члени Головної управи ОЛ під час осіннього статутного засідання підсумували м.ін. 37-ту Ждиньську ватру, працю над стратегією подальшої діяльності ОЛ; оббесідували реалізацію майбутньої 38-й Ждиньської ватри і інших проєктів в 2019 році.

30.11. Горлиці. Центр культури ім. Б. І. Антонича в рамках «Спіткань з Лемківщином» організував зустріч з Богданом Гуком автором першої книжки про історію Команецької республіки (1918–1919) «Три місяці вільності. Українська республіка на Лемківщині». Зустріч модерував С. Галь.

30.11-01.12. Новиця-Криниця-Горлиці. Гурток ОЛ в Новиці презентував виставку графіки криничанина О. Хияка.

30.11-01.12. Бардеїв-Пряшів. Союз русинів-українців Словаччини організував 47 Огляд народної пісні «Маковицка струна». Без два дні мали місце три концерти – два в Бардіїві і єден в Пряшові. Веце як 50 учасників, вибраних спомедеже 150 присутніх на регіональних переглядах, виступувало пред публіком в трьох категоріях – соло, дуо і тріо сьпів. Обробку пісень і музичний супровід в часі концертів забезпечував професійний оркестр, ведений Юліусом Селчаном. ОЛ представляли з-ки голови Г. Суханич и В. Шлянта.

грудень

05.12. Краків. Катедра Українознавства Ягеллонського університету організувала наукову конференцію під заголовком «Від Люблинської Унії до Європейського Союзу». ОЛ представляв з-к голови В. Шлянта.

08.12. Горлиці. В аулі Музичної школи одбився урочистий святочний концерт, котрий закінчив міжкультурний проєкт хорової музики «Просфора». Виступили хор «Зоря» з Устя Руского під кер. Анни Дильонг, Юлія Дошна з сином Томом, хор музичної школи «Аколада» і хор «Cantores Carvatiáni», оба під кер. Анни Цісонь. Вартат зазначити, же в репертуарі двох остатніх часто появляются і наши пісні, тим разом прозвучали тіж наши коляди і щедрівки: «Добрий вечір тобі», «Там на ріці на Йордані» і ін.

12.12. Горлиці. Центр культури ім. Б. І. Антонича з 12 грудня 2019 по березень 2020 рока презентує праці XIX «Лемківського Єрусалима» під заголовком «По-слові».

12.12. Лігниця. Секретар ОЛ Наталія Гладик попроварила пластични варшати для учнів Комплексу шкіл ім. Б.І. Антонича в Лігниці, провіднім мотивом варшатів била поезія Антонича. Учні виконували праці в техніці коляжу з матеріалів з рісайклінгу, жеби виказати, же Антонич бив «екологічним» поетом, близким природі.

13.12. Войновице. Секретар ОЛ Наталія Гладик взяла учас в Науковим семінарі, організу-

Так, так, гнеска до сьпіваня українських колядок долучаються тіж польски хори, так як зразковий горлицький «Cantores Carvatiáni» під батутом Анни Цісонь. Горлиці, 08.12'19

ваним през Польский пен-клуб і Колегіум центрально-східної Європи з доповідьом о лемках і діяльності ОЛ.

15.12. Лігниця. Лігницький центр культури організував 18-ту „Велию народів" за учаси Президента міста Тадеуша Кшаківського. ОЛ представляв з-к голови А. Вев'юрка.

16.12. Краків. В просторах краківського театру ім. Ю. Словацького зишлися політики, самоурядовці, артисти, представники церковних і громадских організацій. Нагодом била чергова «Малопольска стірча при оплатку», на яку просили місцевий воєвода – П. Цввік, маршалок – В. Козловскі та господар театру – дир. К. Глуховскі. По концерті коляд, який одсьпівали ансамблі з Мисьленіц і Нового Торгу, била нагода поділитися хлібом і передати жичиня. ОЛ репрезентував з-к голови Г. Суханич, який передав господарям воєводства жичиня од лемківської громади і книжку-збірку коляд сьпіваних в лемківских хижках.

19-22.12. Святий Миколай Чудотворец в греко-католицьких и православних парафіях гречним діточкам вручав заслужени подарунки. Діти дякували Добродію віршиками и сьпіваночками.

22.12. Кункова. Місцевий гурток ОЛ організував традиційни вечірки зо стародавними вечірковима колядами и реляціями найстарших жителів села. (мг)

ВАТРА

lem.www - вартат зазріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля і Олександра Курилів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 17-19 липня 2020 р.
www.watradynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
<http://lemkoeducationfound.is-great.org>

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниць

ім. Б.І. Антонича - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі

ім. М. Шашкевича - www.szazsk.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

Михайло Маркович, Новиця - 100,-

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Боже заплат!

Редакція **ВАТРИ** Головна управа ОЛ

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 3 зл. + 3,30 зл. поштової оплати в Польщі.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 13,20 зл. (кошти пересилки) = 25,20 зл.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 зл.

Річна закордонна передплата 4 x 3 зл. + 52,00 зл. (кошти пересилки) = 64,00 зл.

Передплату замовляти за адресою Редакції.

Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW Zarząd Główny
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

ВАТРА
квартальник

Редагує колегія

Анна БУКОВСКА **головний редактор**, Еміль ГОЙСАК **дизайн**
Адам ВЕВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl
Григорій СУХАНИЧ, Василь ШЛЯНТА, Наталія ГЛАДИК, Штефан КЛАПИК

Технічне оформлення

„LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI

ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

«Чи то є русинська, чи то є українська, чи то є лемківська – то наша. Наша сьпіванка!»

Таки слова почув єм од пана Ігоря Крети, сьпів-режисера тогорічної 47 «Маковицкой струни». І ани довго не треба мі било глядати слів, яки помістят в собі ідею юж мало не піввікового огляду народних сьпіванок. То є суть, центр і лейт-мотів «Маковицкой струни». А зато пишу тоти слова на початку, бо хотіло би ся би кожный їх запам'ятав і деси глибоко в собі затримав, бо не стосуються они лем сьпіванок.

30 листопада 2019 рока разом з делегаційом ОЛ, під головуваньом пана Василя Шлянти, одвідили зме місто Бардеїв. В галі «Мир» мав місце вечерній, головний концерт 47 «Маковицкой струни» – бо треба вам знати, же сут іщи два – скоріший, суботній в Бардйові і недільний в Пряшові, в просторах театру Йонаша Заборского. Та тот вечерній в суботу є, міг би повісти, «головний». Бо хоцки в Пряшові юж од пару років не годен гвойти і найти місце би сісти на концерті, то Бардеїв оголошує лавреатів кожної едиції. Того рока, як все, учасники могли стати лавреатами в трьох головних категоріях – соло, дуо і тріо сьпіву. Крім того били нагороди публіки, за найкраще виконану баладу, для наймолодшого і найстаршого учасника і інчи. На сцені презентувалося веце як 50 сьпіваків і сьпівачок, та можна повісти же било їх іщи веце. Бо видите, Маковицка струна то не лем пізни осінни вечери, она зачинатся юж пів рока скоріше. Товдиль то мают місце регіональні огляди – так звани «кола». Згідно з самоурядовим поділом Словаччини на так звани «окреси» – у нас будут то повіти, єден регіональний огляд може охоплювати територію єдного або веце окресів. Не все тіж огляд має місце в столиці – на приклад того рока огляд для бардйовського окресу проводили в Комлоши-Хмельовій, а для Старой Любовні – в славним з могутних голосів Чирчу. Регіональні огляди містят в собі територію цілої східньої Словаччини – од Спиской Новой Веси по Снину, яку найдеме при українских границях. Зато коли прийдете до Бардйова або Пряшова гарантуванім є, же послухате повний проріз нашої народной творчости, з кожного куточка де жиют наши люде. В 2019 р. в регіональних переглядах взяло учат веце як 150 учасників. Сьпіванки переможців ідут до рук Юліуса Сельчана – диригента професійного оркестру, який грає на концертах в Бардйові і Пряшові. Довги місяци маєстро творит для кожного учасника оригінальну аранжацію. Зато концерти знают так вразити слухачів – кожный сьпівак презентує на сцені твір «шитий» годинами (а навіт днями) на його міру.

Гармонікар
Матвій Ґерек

«Маковицка струна» не робит ріжницї на сьпіванки свої і чужи, українски, руснацки чи лемківски. Шитких пригорне ку собі і кожный найде дашто про себе. Навіт ми, бо в Бардйові почули зме сьпіванку «Іду домів», яку майстерно засьпівав Матвій Ґерек зо Свидника. Били балади, як «Місяць на небі», о любові мамі до дітини – «Зіронька на небі», реґрутска «А за нашу Торису» і дівоча «Садило дівча яблінку». Кінець-кінців журі вибрало лавреатів – в тріо сьпіві стали нима Марія Тремко, Кароліна Копанічак і Христіна Лафко за сьпіванку «Зіронька на небі», в дуо сьпіві – Домініка Шутяк і Домініка Панько з твором «Зацвіла весна», а в соло сьпіві перемогла Стефанія Ковач зо сьпіванком «Ґей, юж сонечко зайшло».

Недобрі било би тіж не згадати зміни в сценарію сьвята. Той рік є винятковий – сьвяткуєме 200 років од дня народжия нашого будителя Олександра Павловича, який віршами осьпівував рідний край під Маковицьом, так близкий до наших Конечной чи Грабу. Павлович то тіж важлива персона для шитких читачів «Ватри» – шак його слова найдете на кожній обкладинці часопису! Того рока цілий сценарій «Маковицкой струни» бив побудований навколо визначного руснака. Конферансери зачитували його твори, а на сцені што кус являвся сам Павлович – якого барз вміло персоніфікували о. протоєрей Павло Новак, православний парох в селі Іновец, а приватні – багатолітній учасник «Маковицкой струни». Надіюся, же тим коротким дописом заохотив єм вас до того, би одвідити Бардеївабо Пряшів восени 2020 рока. Там все нас чекают. А як повіли пан Ігор Крета:

«Будеме до Ґтовди, аж поки ся не розіб'єме, бо не можеме ділитися на таких і онаких.»

МАЛАНКА

ZABAWA NOWOROCZNA

11 СІЧНЯ
STYCZNIK
ГОДИНА
GODZINA
19

МОКРЕ | МОКРЕ

ГРАТИМЕ | ГРАЋ ВЕДЗІЕ
НУДОВНЃ СКУРІНА АЛТЕРО

ПРОСИМО ЗГОЛОВИВАТИСЯ
ДО 31.12.2019
TEL.: 134629070

PROSIMY ZGŁOSIĆ UDZIAŁ
DO: 31.12.2019
TEL.: 134629070

ЗАПРОШУЕМО! | ZAPRASZAMY!

ГРУТОК ОУП У МОКРОМУ

ZUP W МОКРЕМ

БАЛ ДОБРОЧИННИЙ (прибуток з МАЛАНКИ є спонсоруванням забави для дітей ЗИМОВІ ВІЗЕРУНКИ)
ВАЛ СНАРЯТАТУМУ (beskid z МАЛАНКИ zostanie przeznaczony na organizację zabawy dla dzieci ZIMOWI WIZERUNKU)

ЗАБАВА АЖ ДО РАНА У ЛІТНИЦІ ПРОЯНДИ

29.02.2020

LEGNICA SALA BALOWA
КОРСЗА

УЛ КАВАЛЕРУЈСКА 4

РЕЗЕРВАЦІЯ АДАМ 609651536
ОРГАНІЗАТОР ОЛ

